TT 5.2.2026

Eduskunnan talousvaliokunta
TaV@eduskunta.fi

Lausuntopyyntö

Lausunto: VNS 8/2025 vp Valtioneuvoston selonteko kansallisesta energia- ja ilmastostrategiasta

Kemianteollisuus ry kiittää mahdollisuudesta lausua näkemyksensä valtioneuvoston selontekoon kansallisesta energia- ja ilmastostrategiasta (VNS 8/2025 vp).

Taustaa

Kemianteollisuuden tavoitteena on olla luontopositiivinen ja hiilineutraali vuoteen 2045 mennessä osana omaehtoista vastuullisuusohjelmaa, Responsible Care, (lue lisää: https://www.kemianteollisuus.fi/vastuullisuus/). Tavoite ei ole helppo ja useissa aiheeseen liittyvissä selvityksissä onkin tunnistettu kriittisiä tekijöitä, joita tavoitteen saavuttaminen tulee vaatimaan niin toimintaympäristöltä kuin toimialan yrityksiltä itseltään. Selvityksien perusteella on kuitenkin selvää, että kemianteollisuuden yrityksien on mahdollista kutistaa hiilijalanjälki minimiin ja samalla kasvattaa kädenjälki todella suureksi. Toisin sanoen, kutistaa tehtaiden suorat päästöt Suomessa ja mahdollistaa samalla globaaleille asiakkaille merkittävät päästövähennykset.

Luontopositiivisen ja hiilineutraalin kemianteollisuuden saavuttaminen tulee vaatimaan massiiviset investoinnit esimerkiksi sähköistymiseen, sekä hiilineutraaliutta tukeviin vaihtoehtoisiin raaka-aineisiin.

Yksityiskohtaisemmat näkemykset

<u>Kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen ja nielujen kasvattaminen</u>

Kemianteollisuus ry:n mielestä on tärkeää, että Suomessa pyritään edistämään teollisuuden investointeja kuten esimerkiksi investointiverohyvityksen avulla.

Kemianteollisuuden mielestä valtion huutokauppatulot tulisi kuitenkin kohdistaa aina edistämään kyseisen sektorin päästövähennysinvestointeja ja toimia. Toisin sanoen, laitosten päästökaupan (ETS1) huutokauppatuloja tulisi kohdistaa ETS1 laitosten investointeihin ja kilpailukyvyn säilyttämiseen kuten esimerkiksi sähköistämistukeen. Vastaavasti ETS2 huutokauppatulot olisi kohdennettava ETS2 sektorin toimiin.

Kemianteollisuus ry:n mielestä teollisuuden sähköistämistukea tulisi kehittää ja jatkaa Suomessa. Tällä hetkellä muualla Euroopassa hyödynnetään laajasti komission antamat mahdollisuudet kompensoida epäsuoria kustannusvaikutuksia sähkön hinnassa. On huolestuttavaa, että samaan

aikaan kun keskeisissä kilpailijamaissa jatketaan nykyisiä ohjelmia ja otettaan uusia sähkön käyttöä edistäviä tukitoimia käyttöön, niin Suomessa ajetaan nykyiset alas. Kemianteollisuus ry:n mielestä sähköistämistukea tulisi jatkaa, mutta samalla myös muuttaa ilmastotoimenpiteille täysimääräisesti ehdolliseksi. Tällä tavalla pystytään tukemaan teollisuutta kiristyvässä kilpailussa, mutta myös edistämään sähköistymistä ja ilmastotoimia.

Kemianteollisuus ry:n mielestä on hyvä, että CCU:n mahdollisuudet on tunnistettu Suomessa, mutta hankkeita tulisi tukea huomattavasti laajemmin teollisuudessa. CCU-teknologiat mahdollistavat yhden mahdollisen vaihtoehtoisen hiilen lähteen kemianteollisuuden tehtaille, jolla on mahdollista korvata neitseellistä fossiilista raaka-ainetta / polttoainetta. Kaikkia hiilen kiertoja tulisi kuitenkin isossa kuvassa edistää tasapuolisesti. Toisin sanoen biopohjaista, kierrätettyä ja synteettistä raaka-ainetta tulee tukea ja edistää laajalla rintamalla.

Suomessa on mahdollisuuksia useille CCU-projekteille, mutta hankkeiden kehittäminen vaatii alkuun pienempimuotoisia testi- ja pilottivaiheita. Hiilidioksidin käyttöönottotekniikatkin ovat vielä kehittymässä, joten useissa tapauksissa ison kokoluokan toteutukseen ei pystytä heti siirtymään. Yksittäisen tukikohteen sijaan Suomessa tulisi tukea ja rohkaista laajasti teollisuuslaitoksia ottamaan askeleita hiilidioksidin talteen ottamiseen. Toisin sanoen Suomessa on syytä edistää laajasti myös pienempiä koeluontoisia hankkeita.

Kemianteollisuus ry kannattaa jätteenpolton lisäämistä päästökauppaan. Samaan aikaan on kuitenkin tärkeää edistää hiilen kiertoja, sekä CCU-hankkeita mahdollisimman laajasti Suomessa.

Vety ja sähköpolttoaineet

Kemianteollisuus tuottaa tällä hetkellä noin 90 % Suomen vedystä ja käyttää siitä noin 80 %. Kemianteollisuus on yleisellä tasolla huolissaan kannustimien laadusta ja riittävyydestä EU-tasolla. Vetytalouden edistämisessä tulisi huomioida koko arvoketju ja pohtia kannustimia lopputuotteille ja luoda markkinoita lopputuotteille EU:n tasolla. Vetytalous liittyy kemianteollisuudessa tehtaiden päästöjen vähentämiseen, mutta myös raaka-aineisiin ja sitä kautta hiilen kiertoihin ja koko toimialan raaka-ainemurrokseen. Kannusteita laadittaessa tulee ymmärtää kokonaiskuva arvoketjuista, teollisuuden kilpailukyky sekä lopputuotteiden markkinat.

Jalostamoiden välituotevedystä

Tänä päivänä Suomessa valtaosa vedystä käytetään ja tuotetaan jalostamoilla. Vaikka jakeluvelvoite tunnistaakin nykyisin jalostamoilla käytetyn välituotevedyn, niin näkymää vuoden 2030 jälkeiselle ajalle ei ole. Suomessa tulisi asettaa ennakoitavasti välituotevedyn tavoitteet nyt myös tulevaisuudelle. Tarvitaan riittävät kannusteet fossiilisen vedyn korvaamiseksi uusiutuvalla / vähähiilisellä vedyllä. Välituotevedyn kohtelu jakeluvelvoitteen täytössä on yksi oleellinen keino ja sen on tuotava myös jatkossa riittävän vahva kannuste jalostamoille käyttää RFNBO-vetyä. Selkeä ja pitkäjänteinen näkyvyys ovat avainasemassa.

Teollisuuden RFNBO tavoite

Uusiutuvan vedyn teollisuusvelvoitteen osalta on tärkeää, ymmärtää sen mahdolliset haitalliset vaikutukset yrityksien kilpailukyvylle, mikäli toimeenpano tapahtuu väärin. Kemianteollisuus ry vastustaa tavoitteen asettamista yritystasolle. Sen sijaan Suomessa tulee tukea ja edistää

teollisuuden investointeja ja hankkeita, joiden seurauksena tavoitteeseen päästään kansallisella tasolla, kuten direktiivi edellyttää. Isossa kuvassa oleellista on luoda markkinoita puhtaille vaihtoehtoisiin raaka-aineisiin perustuville tuotteille.

Yleisesti kannustimista

Isossa kuvassa selkeitä ja pitkäjänteisiä kannustimia tarvitaan raaka-ainemurroksen toteutumiseksi.

Esimerkiksi kemianteollisuuden tuotteille ei ole kohdennettu kannustavaa sääntelyä RFNBO, vähähiilisen vedyn, tai muiden vaihtoehtoisien raaka-aineiden käytön suhteen.

On myös tärkeää muistaa, että tuki-instrumenttien toimeenpanossa tulee ottaa huomioon myös nykyteollisuuden uudistumistarpeet siirtymässä, mahdollistaen asteittainen siirtyminen puhtaisiin ratkaisuihin.

Energiatehokkuuden edistäminen

Kemianteollisuuden mielestä energiatuen nykyinen myöntövaltuus on riittämätön ja tätä tulisi korottaa tuntuvasti investointien vauhdittamiseksi.

Kemianteollisuus ry:n mielestä vapaaehtoiset energiatehokkuussopimukset ovat olleet erittäin hyvä tapa edistää energiatehokkuustoimia Suomessa. On tärkeää, että toiminnan jatkolle turvataan riittävät resurssit

Ydinenergian käyttö

Kemianteollisuus ry:n mielestä on hyvä, että Suomessa on tunnistettu ydinvoiman tärkeä rooli ja onkin tärkeää, että ydinvoimalla tuotettu sähkö on hyväksyttävä energianlähde tulevaisuudessa erilaisten kannustimien yhteydessä. Esimerkiksi vedyn tai vaihtoehtoisien hiilen lähteiden kannusteiden laadinnassa ydinvoiman on oltava hyväksyttävää. Suomen on tärkeää jatkaa EU-tasolla ydinvoiman puolesta puhumista.

EU-vaikuttaminen

Kemianteollisuuden mielestä Suomen on tärkeää korostaa EU-vaikuttamisessa muun muassa seuraavia kohtia:

- Hiilen kiertojen rooli ja vaihtoehtoisien raaka-aineiden tärkeys kemianteollisuuden raaka-ainemurroksen mahdollistamiseksi – Vaihtoehtoisille raaka-aineille tarvitaan riittävät EU tason kannusteet ja markkinat uusiin raaka-aineisiin perustuville tuotteille.
- Ydinvoiman hyväksyttävyys – Suomen on tärkeää jatkaa ydinvoiman puolustamista.
- Päästökaupan kehitys huomioimaan hiilidioksidin talteenotto ja kemianteollisuuden tuotteet – Etenkin kemianteollisuuden tuotteiden CCU-kelpoisuus tärkeää.
- Pitkäjänteinen jakeluvelvoite tulee säilyttää liikenteen päästöohjauksessa
- Energiatehokkuussopimuksen on oltava EED:ssä hyväksyttävä

Muuta

Kemianteollisuus ry haluaisi nostaa edellä mainittujen tekijöiden lisäksi esille myös seuraavat huomiot:

Valtion tulisi kiinnittää huomiota erityisesti infrastruktuurin kehittämiseen, sillä yritykset tulevat tarvitsemaan jatkossa huomattavat määrät sähköä ja kaasua. Etenkinkin sähkön kantaverkon, mutta myös jakeluverkon kehittäminen voi olla täysin kriittinen pullonkaula sähköistämisinvestoinneille.

Lisäksi tulevaisuudessa tulee olemaan monenlaisia infratarpeita kaasupuolella. Metaania ja vetyä on mahdollista valmistaa ilmastoystävällisesti, joten niitä ja niiden jatkojalosteille tarvitaan todennäköisesti infrasatsauksia. Vastaavasti voi olla tarpeita kuljettaa muun muassa hiilidioksidia ja ammoniakkia.

Tuomas Tikka
Kemianteollisuus ry